וסותר על מנת לבנות במקומו · ור"ש פוטר אפי' בסותר על מנת לבנות במקומו אלא במקום שע"י שהירה יש תיקון (בבנין אחרון) יותר משלא היה בנין ראשון מעולה שם כגון בפתילה שצריך להבהבה דמחייב ר' שמעון כדאמר בסמוך ואם תאמר לר' שמעון הא דתנן בפרק כלל גדול (לקמן דף עב·) המכבה והסותר בשלמא מכבה משכחת לה דמתקן כדפירש כגון לעשות פחמין אלא סותר לא משכחת שיהא מתקן בשהירה זו יותר משלא היה בנוי שם מעולה ואמאי חייב לר' שמעון וי"ל דכולהו ממשכן ילפינן לה ולא היה כיבוי במשכן כ"א לעשות פחמין ולהכי לא מחייב ר"ש אלא בכה"ג אבל סותר אשכחן במשכן שאין מתקן בשהירה זו יותר משלא היה בנוי שם מעולה ולהכי מחייב שם אפי' ר"ש וא"ת כיון דסותר ומכבה בענין ע"מ לבנות ולהבעיר א"כ בפרק כלל גדול (שם) דתנן המכבה והסותר הוי ליה למיתני המכבה ע"מ להבעיר והסותר ע"מ לבנות כי היכי דקתני המוחק ע"מ לכתוב שתי אותיות והקורע ע"מ לתפור שתי תפירות וי"ל דהתם נמי לא קתני ליה אלא משום דבעי למיתני שיטורא דשתי אותיות ושתי תפירות אבל במכבה וסותר על מנת להבעיר ולבנות כל שהוא מיחייב לא איצטריך למיתנייה: על

[נילקוט פרשת עקב רמז תתנה ליתא] רבי ור' אלעזר בר' שמעון הוו יתבי ועי"ש ילקוט קכלא ג' רמז תתקסט]

[מ"ק כמ· סנהדרין עו· ע"ש]

נוטא/מגנה

ב' דנטות בענין נטיעה ו-אל תעטר ביבמה

ב-יונעים סופם ואינם חוזרים לאולה

[בגיפין סכ· פרש"י בקונטרס]

[בילקוט פרשת מקב רמז תתנה ליתא] *אלעזר בר' שמעון תמיד הכינה אחת ואין חולין אחרת

[בגמרא כמ· פרש"י דיש תפסיק יש פיגון]

[לקמן מט·]

* כ"ל דבא דאתחיים לקבה כבאתיה ומי מנגיעים לנחם לאשה) "מקום יבחם..." מגאנ לנין נב

* בתאיין דגא' תעאל

[סוטה כ· ע"ש ◆ רי' לזמן רש"י ותוספות ד"ה ר"ש ד"ה אלהים]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בכי וכו' בפגיפיים בס"ד ותא"ל מ"ה אמינא לך אמא כלומר: (ב) ד"ה זה דרכם וכו' מהביב אל כליותיהם וכו' ירנו סלה ויספרו:

מסורת הש"ס

קטו א מיי' פ"ח מהל' שבת הל' ז' וסי"ב הל' ב סמג לאוין סה עור ת"ש סימן רסח:

קטז ב מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה טו:

קיז ג מיי' פ"ס מהל' שבת הל' ג טוש"ע ת"ח סי' רפא סעיף ג:

יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו בהי עייל *מכריז רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד אמר רב יהודה לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו שנאמר והאלהים עשה שייראו מלפניו *ר' שמעון ור' אלעזר הוו יתבי חליף ואזיל ר' יעקב בר אחא א"ל חד לחבריה ניקו מקמיה דגבר דחיל חטאין הוא א"ל אידך ניקו מקמיה דגבר *בר אוריין הוא א"ל אמינא לך אנא דגבר דחיל חטאין הוא ואמרת לי את בר אוריין הוא? תסתיים דרבי אלעזר הוא דאמר דגבר דחיל חטאין הוא דא"ר יוחנן משום ר' *אלעזר אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו' וכתיב ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וגו' *שכן בלשון יוני קורין לאחת הן' *תסתיים: דרש רב עולא מאי דכתיב אל תרשע הרבה וגו' הרבה הוא דלא לירשע הא מעט לירשע? אלא מי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום אחר ויהא רבינו חננאל רירו נודף דרש רבא בר רב עולא מאי דכתיב כי אין חרצובות למותם ובריא אולם אמר הקב"ה לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם והיינו דאמר רבה מאי דכתיב זה דרכם כסל למו יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם, שמא תאמר שכחה היא מהן ת"ל ואחריהם בפיהם ירצו סלה: ר' יוסי בר' חנינא אמר לעולם בר"ש ס"ל ומאי שנא פתילה? כדאמר רב המנונא ואיתימא רב אדא בר אהבה הכא בפתילה שצריך להבהבה עסקינן דבהדיא אפילו ר"ש מודי דקא מתקן מנא אמר רבא דיקא נמי דקתני שהוא עושה פחם ולא קתני מפני שנעשית פחם ש"מ: מתני' על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר: גמ' נדה מ"ט א"ר יצחק היא קלקלה בחדרי בטנה לפיכך תלקה בחדרי בטנה, תינה נדה, חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר? כדדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא אמר הקב"ה *דביעית דם נתתי בכם, על עסקי דם הזהרתי אתכם, ראשית

תורה אור

יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו בהי עייל מכריז רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד אמר רב יהודה לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו שנאמר והאלהים עשה שייראו מלפניו ור' שמעון ור' אלעזר הוו יתבי חליף ואזיל ר' יעקב בר אחא א"ל חד לחבריה ניקו מקמיה דגבר דחיל חטאין הוא א"ל אידך ניקו מקמיה דגבר בר אוריין הוא א"ל אמינא לך אנא דגבר דחיל חטאין הוא ואמרת לי את בר אוריין הוא תסתיים דרבי אלעזר הוא דאמר דגבר דחיל חטאין הוא דא"ר יוחנן משום ר' אלעזר אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו' וכתיב ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וגו' שכן בלשון יוני קורין לאחת הן' תסתיים: דרש רב עולא מאי דכתיב אל תרשע הרבה וגו' הרבה הוא דלא לירשע הא מעט לירשע? אלא מי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום אחר ויהא נודף כו' · פירוקא הוא כלומר הכי קאמר קרא אם רשעת מעט אל תוסף על רשעך דמי שאכל שום וריחו נודף כבר לחבריו כלומר יחזור ויאכל עוד אחר ויהיה נודף יותר לזמן אחר: מרדין ועצבין · טורדיקון דתרגלטות: כאולם · שפתחו פתוח ורחב: זה דרכם · לעיל מיניה כתיב "קרבם בתימו לעולם" דהיינו קבורה והדר כתיב "זה דרכם כסל למו" לומר יודעין הם שזו דרכם אבל כסל למו כליותיהם מחופין בחלבם מהביב כליותיהם שמתשבת סופם, ומשמע תאמר מחמת החלב שכתו והרי הם שוגגין ת"ל "ואחריהם" את הנתיל לבא לנפשם אחרי אובדם, "בפיהם ירצו" ויספרו דבריה תמיד* ואעפ"כ אינן חוזרין: אפי' בפתילה נמי איכא מלאכה המלאכה לגופה, דמלאכה היינו כיבוי, וכיבוי עצמו אינו צריך לו דאם לא הובערה מעולם הוה ניחא ליה אם מתחלה הובהבה הואיל ואחם בה: לעולם בר' יסודה סבירא ליה · דמשום אין צריכה לגופה לא מלאכת מחשבת הוא, וכי מכבה לה משום חיסא דשמן וגר' הייט מעמא דפטור - קסבר דסותר ע"מ לבנות במקומו הוי סותר, כל מקלקל דשבת הוי פטור דלאו הייט מלאכת מחשבת דסותר דתנן *בשבת מלאכות דמחייב סותר ע"מ לבנות - הוא ואינו יכול לבנות אלא אם כן סותרו והשתא לאו קלקול הוא, ור"י סבר דאם במקומו חוזר ובונה הוא דמחייב אסהירה ואי לא, לא, ומכבה דומיא דסותר הוא וכן קורע דומיא דסותר ולהכי תנן הקורע ע"מ לתפור וכן מוחק תנן ע"מ לכתוב דכולם סותר מינהו, הלכך על הפתילה, חייסה דידיה אינה אלא להדליק בשעת הלכך מכבה על מנת להדליק הייטו במקומו, אבל כי חס על הגר או על השמן, ועל הפתילה אינו חס ואינו חושש אם משליכה אפי' צריך לשמן להדליק בו פתילה אחרת לאחר זמן בתוך כך זה אין זה סותר ע"מ לבנות במקומו, אלא הכיבוי והבערה לא בשמן ולא בגר אלא בפתילה הלכך לא שייכא סהירה ובנין אלא בפתילה ובנין דאין מחשבת סופו לחזור ולהדליק בפתילה זו אין עוד בנין במקום סהירה ודקתני "שהוא עושה פחם" כלומר מפני שהם עושין פחם מתחלתה ועומדת לחזור ולהדליק בה אחר וא"כ בנין במקום סהירה, ורבותינו מפרשין - גר ושמן אינה אלא לאחר זמן, ולי נראה שאין צריכין אנו לדוחק זה דמשום דאינה למימר אין לן למיפטריה שהרי הוא יודע למה חס עליהן ושתם גר אינו אלא להדליק בו פתילה: ומשכן סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא · שהיו סותרין אותו בחנייה זו וטוענים למקום אחר וחוזרים ומקימין אותו: כר' שמעון · דפטור ליה משום דאין צריכין לגופה וכחם על הפתילה הייטו מעמא דמחייב כגון שצריך להבהבה שלא הובהבה מבעוד יום דכיבוי זה צריך לגופו שיהא הלהב נוח לאחוז בה כשיבא להדליקה: שהוא עושה פחם · שהוא מתכוין ממש לעשותה כמין פחם עכשיו אלא מתחלתו שהובהבה דמאי למימר "מעמא משום דבר בנין היא, דאינה בנין במקום סהירה מה שאין כן בשמן וגר דלא שייך בהו בנין וסהירה": מתני' בשמן לידתן · בגמרא מפרש מאי שנא שעת לידתן: גמ' הכי גרסינן בגדה מאי מעמא: בחדרי בטנה · מקור דמה: קלקלה · מרדה: רביעית דם · חיי אדם תלויין בה: ויספרו: רחמים

גליון השו"ס גמרא אין לו להקב"ה בעולמו · עיין ברכות דף נג ע"ב: רש"י ד"ה מפני שהוא עושה פחם · שהוא מתכוין ממש · וקי"ל הא בשמוטו י"ל דתון מן ספתילה היינו דתון כתם על הפתילה חייב דמיירי בלא הוכהבה מבעוי"ש וכיון דלמוז לחזור ולהדליק בפתילה ומיתא ליה בפחם מיקרי כריכה לגופא דלפתילו בלתיו מתכוין אלא דהוי פ"ר הוכה דנתמא ליה מקרי לריכה לגופא בדלקתן קג ע"א בתוכם עולגין בתרעא דידיה · ומרווח יותר דבפתילה אצריך להבהבה עסקינן הייטו דהוא מיזכון לכך אלא דממילא ניתא ליה:

במקומו הוי סותר ושנינן כיון דכתיב על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו · ויתכן שיאמר להם שובו חנו במקום שסרתם כסותר ע"מ לבנות [במקומו] דמי רבי יוחנן אמר לעולם רבי יוסי כרבי שמעון סבירא ליה ומתני' בפתילה שצריך להבהבה עסקי' · דבהא אפילו רבי שמעון מודה דקא מתקן מנא דהדירוכי משויא ליה מנא ודייקא נמי מתני' הכי דקתני שהוא עושה פחם כלומר מתכוין לעשותה פחם הוא ולא קתני שנעשה פחם בלא כוונתו ש"מ · נתברר כי הבהבה הוא חירוך והחירוך הוא עשויה כמין פחם: מתני' על שלש עבירות נשים וכו' · אסיקנא כי הא דדרש ההוא גלילאה

*) לפנינו ליתא כאן מימרא דרבא אלא כיומא ד' עב ע"ב: